

RECENZIA

Helmut Schröcke: **Die Entstehung der endogenen Erzlagerstätten.** Walter de Gruyter Berlin — New York, 1986, 878 s., 480 obr.

Autor knihy, Dr. rer. nat. Helmut Schröcke, profesor v Ústave kryštalografie a mineralógie na Univerzite v Mníchove, sa pokúsil vysvetliť ložiskovú problematiku na základe moderných poznatkov z chémie, fyziky, geochemie a petrológie a využiť experimentálne výskumy a výpočty na objasnenie terénnych pozorovaní. Výsledkom jeho práce je objemná monografia zhŕňujúca poznatky geologických a príbuzných vedných odborov do 11 kapitol, ktorá nadväzuje na predchádzajúcu knihu toho istého autora z r. 1973 „Grundlagen der magmatogenen Lagerstättenbildung“.

Po úvodných statiach o stavbe Zeme stručne rozoberá tvary telies magmatitov, dynamické javy v magmatitoch, vznik a kryštalizáciu jednotlivých typov magiem. V ďalších kapitolách autor rieši problém genézy ložísk nerastných surovín viazaných na magmatity, a to z hľadiska vzniku a zloženia magmatických tavenín. Všíma si rôzne fázové systémy, venuje pozornosť experimentom s kryštalizáciou, degazácií magiem, reakciám pri extrakcii a predkladá teóriu extrakcie prchavých látok z magiem. Aby čitateľ porozumel tejto problematike, je nutné, aby mal solídne poznatky z fyzikálnej a molekulárnej chémie, ako aj z iných

príbuzných odborov. Napr. štúdium hydraulického vzniku puklín si vyžaduje dobré poznatky i z mechaniky hornín.

Veľmi podrobne sa v knihe opisujú problémy prejavovania sa endogénnych plynov a hydrotermálnych roztokov a ich úlohy pri metalogenéze. Ložiskových geológov budú iste zaujímať otázky transportu žilných nerudných minerálov, ako i kovov. Z moderného hľadiska sa v knihe vysvetľujú metasomatické procesy.

Pôvod látok pri tvorbe epigenetických ložísk sa rieši z fyzikálno-chemického hľadiska a z hľadiska hydrodynamických režimov v zemskej kôre a vo vodných nádržiach. Knihu uzatvára problematika izotopov a ich význam pri určovaní termálnych a tlakových režimov pri metalogenéze.

V obsiahlom zozname literatúry sa uvádzajú aj práce staré vyše 100 rokov. Kladne treba hodnotiť, že autor hojne cituje nielen západných, ale aj východoeurópskych autorov, najmä sovietskych.

Zameranie knihy je poplatné špecializácii autora, a je preto málo ponímané z geologického hľadiska. Knihu možno odporučiť odborníkom zaoberajúcim sa ložiskami nerastných surovín z látkového hľadiska. Vzhľadom na vysokú cenu knihy na našom knižnom trhu (5 330,— Kčs) bude súkromník odkázaný pri jej štúdiu na odborné knižnice.

František Čech